

Sejda Krdžalija, majka stradalog Sanina Krdžalije:

Dobar dan, ja bih prvo da pozdravim sve prisutne koji su došli ovdje da odvoje svoje dragocjeno vrijeme, da podijele s nama ove teške trenutke. Malo sam emotivna pa ćete vi meni oprostiti ...

Zahvaljujem se nevladinim organizacijama: Akciji za ljudska prava, a posebno direktorici gđi Tei Gorjanc Prelević; Centru za građansko obrazovanje; Animi - Centru za žensko i mirovno obrazovanje Kotor, koje već 18 godina dolaze i obilježavaju ovaj dan. Ja nisam imala snage doći, ali ovo je ipak 30 godina i nekakav jubilej, pa sam se odlučila da dođem veoma teško. Takođe zahvaljujem ministrima Vlade Crne Gore koji su našli vremena i odvojili svoje dragocjeno vrijeme da prihvate ono što se desilo, da nam se izvine i da podijele s nama ove naše teške trenutke.

A sad bih rekla i nekoliko riječi o samoj deportaciji, o samom polasku iz naše kuće kad smo iz Goražda prvi put izašli, bili smo 15ak dana u Pljevljima i posle toga moj sin je harmonikaš, svirao je harmoniku, prije godinu od deportacije, on je svirao u hotelu ovdje, imao je prijatelje i dogovorio se s njima da dođe da radi, pošto smo mi bili ... ja sam samohrana majka, muž mi je umro 5 godina prije rata i sa dvoje djece sam ostala da živim... Od straha smo pobjegli, moja je bila krivica što smo pošli, možda da nismo došli, možda bi on danas bio živ, ali to je takva sudbina i tako je bilo. Prvi dan kad smo došli ovdje u Herceg Novi, ustvari došli smo u Kumbor, otišli smo da se prijavimo u Crveni krst kao izbjeglice, da se prijavimo za boravak. Međutim, tamo smo rekli da ne prijavljujemo muškarce, da samo prijavljujemo žene i moj sin kaže „Mama, ja sam jako umoran i pospan sam“ naveče smo kasnije došli, kaže „Mogu li ja ići mama, a ti ostani pa nas prijavi?“ - „Može, sine“. Otišao je, ja sam ostala sa prijateljima da se prijavimo. Kad sam se vratila u Kumbor, ćerka je plakala pred kampom „Mama, odveli su brata...“ - „Ko ga je odveo?“ - „Policija...“. Vratili smo se u Herceg Novi ovdje, da pitamo šta je s njima, rekli su nam „Uzeli smo ih za razmjenu. Oni će ići na razmjenu“ i mi smo čekali, rekli su nam da čekamo, dva sata posle podne da će oni njih deportovati tada. Bila sam ovdje prisutna, jedina ja i moja ćerka od svih tih rodbine ljudi koji su odvedeni i stajali smo, oni su izašli dva po dva iz MUP-a, prozivao ih je čovjek pred autobusom koji je stajao upaljen i oni onako tiho govore, kaže onaj policajac (nerazumljivo), taman je to rekao kad je on na redu bio i on kaže „Ja!“ jako, ušao u autobus, sjeo pored prozora i meni pokazuje – nemoj da plačeš, mama. Strašno je bilo, ali život mora teći dalje. Bila sam sa ćerkom ovdje tri dana, dolazila svaki dan u MUP, pitala, molila mogu li ga vratiti, šta se desilo s njima, gdje su... Odvedeni su. I mi smo tad morali otići, ja i ćerka, odavde pošto su tad uzimali i žene radno sposobne, a mi smo obje bile radno sposobne, ja sam tad vozila auto i otišle smo autom za Makedoniju. U Makedoniji smo bili 5,6 mjeseci, a pred Novu godinu otišli smo za Španiju. Cijelo to vrijeme od kad smo mi bile po svijetu, hodale, cijelo to vrijeme ja sam bila u kontaktu sa svim mogućim novinarima, sa svim mogućim radio amaterima, pitala, tražila, molila, čak sam u Španiji čula da su neke izbjeglice stigle u Barselonu, pa sam u Španiji otišla na Tv Cinkov 5, njihov program

televizijski i tamo sam gostovala kao gost, molila ako iko išta zna u svijetu da mi kaže za te ljude, niko ništa nije znao. Vratili smo se 1996. godine u Goražde, sve srušeno, nigdje ništa, nas dvije same, teško je bilo. Sve smo ponovo stigle, a njega nema. Sve se može stići, ali život se ne može vratiti nikome. Kad mi se unuka rodila 2004. godine, zvali su me taj dan na njen rođendan, telefon zvoni i oni mi govore „Znate li ovo je Centar za nestale osobe, znate li što vas zovem?“, ja kažem „Pretpostavljam...“ - „Vaš sin je pronađen po nalazima DNK, nalazi se u Visokom Centru, pa dođite da vidite posmrtnu ostatku“. Otišli smo, sahranili smo ga, tad sam izgubila svaku nadu i znala sam tad da nemam više čemu da se nadam. Ja vam se stvarno svima izvinjavam što sam ovako morala zaplakati, ali ne mogu... Teško mi je... Hvala vam svima!